

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Петя Иванова Илиева-Тричкова,

Институт по философия и социология, БАН

относно дисертационния труд на Константина Йоаннис Балала на тема:

„Социален престиж на учителите в гръцката образователна система“, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление: 3.1 Социология, антропология и науки за културата, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Със заповед на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ - Благоевград № 2696 от 29.10.2025 г. във връзка с провеждането на защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по докторска програма „Социология“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки на Константина Йоаннис Балала, докторант в самостоятелна форма на обучение в катедра „Социология“, съм определена за член на научното жури.

Обща характеристика и актуалност на дисертационния труд

Днес живеем в епоха на интензивна дигитализация и технологични иновации, които носят както ползи, така и предизвикателства. Бързите промени в технологиите, икономиката и културата изискват образование, което надхвърля традиционните модели и предлага динамична среда за развиване на критично мислене, творчество, работа в екип и умения за учене през целия живот. В този процес учителите играят ключова роля, като помагат да се насочат и управляват ефектите от тези промени и допринасят за по-ефективното формиране на когнитивни и/или некогнитивни умения у учениците.

На този фон значимостта и актуалността на представения за защита дисертационен труд на Константина Балала на тема: „Социален престиж на учителите в гръцката образователна система“, се открояват ясно и не изискват допълнителна аргументация. В него на преден план е поставен въпросът за професионалната и

научната идентичност на учителя, както и за факторите, които укрепват или подкопават неговия престиж в съвременния контекст. По-доброто разбиране на тези процеси е важно както за подобряване имиджа на учителската професия, така и за подпомагане на образователните реформи и повишаване качеството на обучението.

Важността на учителите и необходимостта от повишаване на привлекателността на учителската професия се осъзнават и извеждат на преден план и на европейско ниво. Например, в своето комунике от 05.03.2025 г. Европейската комисия представи новата си инициатива „Съюз на уменията“, която по същество представлява план за подобряване на качеството на образованието, обучението и ученето през целия живот. Акцент е поставен върху необходимостта учителската професия да стане по-привлекателна, да се разширят възможностите за кариерно развитие и да се преодолее недостигът на кадри - особено в областите на природните науки, технологиите, инженерството и математиката. Подчерната е и важността от това да бъдат задържани талантите, както и да се гарантира, че учителите са по-добре подготвени да се справят с ниските постижения и технологичните промени и предизвикателствата, свързани с изкуствения интелект.

Дисертацията засяга реален проблем, а именно, ерозията на социалния престиж на учителите в Гърция и необходимостта от преосмисляне на тяхната професионална и научна идентичност в съвременните условия.

Предмет на изследването е социалният престиж на учителите в гръцката образователна система, като по-конкретно, изследването има за цел да проучи елементите, които съставляват професионалната и научна идентичност на учителите и как тези елементи взаимодействат с възприятията за социален престиж.

Основната теза на дисертация е, че престижът на учителската професия в Гърция претърпява дълбоко предефиниране. Традиционният авторитет на учителите отслабва заради социалните и икономическите промени и новите образователни практики, но те все още запазват признанието си за важната педагогическа и обществена роля, която изпълняват. Въпреки намаляващото обществено уважение и ограничените материални стимули, учителите продължават да черпят престиж от своя принос към знанието, развитието и подкрепата на учениците.

Анализът е разгърнат на 230 стр. в увод, три глави и заключение и е визуализиран в 52 таблици и 52 графики. Използваната литература е изключително обширна, а в приложението е представен използваният инструментариум за изследването - както за дълбочинните интервюта с родители, така и за количественото непредставително проучване сред учителите.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Константина Балала е формулирала шест приноса на своя дисертационен труд, които са добре аргументирани. Дисертацията предлага цялостно теоретико-емпирично изследване на социалния престиж на учителите в гръцката образователна система, като разработва нова концептуална и методологична рамка и предоставя задълбочен анализ на професионалната им идентичност, обществените нагласи и факторите, определящи техния авторитет.

Като безспорно достойнство на дисертацията бих открила възприетият подход на изследване на проблема със смесени методи. Дисертационният труд се основава както на данни, събрани с дълбочинни интервюта, така и на данни от количествено изследване сред учители, като са представени и ограниченията на различните видове методи. Благодарение на това се прави много по-задълбочен и нюансиран анализ на темата.

Дисертацията се отличава с ценен емпиричен материал, върху който се базира анализът. Проведеното от автора изследване със структуриран въпросник сред учители от Гърция събира събрани специфични измерими данни, предлагащи надеждна информация за възприятията и опита на гръцките учители в четири ключови измерения – професионална идентичност, научна идентичност, социален статус и демографски характеристики. Съчетаването на количественото проучване сред учители с дълбочинните интервюта с родители позволява да се открият обществени нагласи и да се систематизират професионалните самооценки на учителите.

С приносно значение е и изясняването на връзката между обучението на учителите и общественото възприятие. Тематичният анализ на интервютата с родители показва, че според повечето от тях непрекъснатото професионално развитие е ключово

за общественото уважение към учителите (стр. 174). Част от родителите подчертават, че обществото цени добре подготвените педагози, докато други смятат, че съществува погрешното схващане, че учителите спират да се обучават след университета. Общото послание е ясната необходимост от постоянно обучение за укрепване на професионалния имидж.

В този контекст, изключително позитивен резултат от количественото изследване е преобладаващото проактивно отношение към ученето през целия живот сред учителите. Данните показват, че 85.4% от тях са съгласни или напълно съгласни, че активно са търсили възможности да подобряват уменията си за преподаване чрез професионално развитие (стр. 120-121). Това показва, че професионалната идентичност на учителя в Гърция се характеризира със силно изразена насоченост към учене през целия живот.

Резултатите от изследването предлагат солидна база за формулирането на препоръки, насочени към повишаване на социалния престиж на учителската професия. Сред тях се открояват необходимостта от подобряване на финансовото възнаграждение и условията на труд на учителите, за да се повиши техният престиж и да се привлекат и задържат таланти в професията. Наред с това учителите трябва да бъдат уверени, че трудът им е ценен от обществото. С оглед на това общественото признание към учителската професия може да се засили чрез целенасочени информационни и комуникационни кампании, които да подчертават значението на образованието и ценния принос на учителите.

Като важен практико-приложен принос бих изтъкнала разработения социологически инструментариум, който е използван за събиране на богата емпирична информация за социалната идентичност и социалния престиж на гръцките учители и може да бъде адаптиран и приложен и в други научни изследвания.

Публикациите на докторантката са четири – две в международни и две в български издания, като те потвърждават формираните умения за научен анализ и синтез.

Авторефератът е оформен в съответствие с изискванията и отразява вярно съдържанието на дисертационния труд. В него са представени както методологическият

подход - смесен, комбиниращ анализ на количествено непредставително изследване сред учители с помощта основно на описателна статистика и тематичен анализ на съдържанието на дълбочинните интервюта с родители, така и основните резултати от анализа.

Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки по съдържанието на дисертацията. От нея личи високата литературна осведоменост на Константина Балала по темата на дисертацията.

Бих искала да задам един въпрос и да направя един коментар-препоръка, които не следва да се възприемат като критика, а като насоки за бъдещи изследвания.

Въпросът ми е свързан с това доколко различните видове идентичност сред учителите - например професионална и научна - се припокриват или допълват, както и с индикаторите, чрез които се измерват. Как може да се обясни, че по отношение на един от въпросите за професионалната идентичност 85.4% от учителите са съгласни или напълно съгласни, че активно са търсили възможности да подобряват уменията си за преподаване чрез професионално развитие (стр. 120-121), докато на въпрос от блока за научната им идентичност, едва 21.7% са съгласни или напълно съгласни, че постоянно имат нужда от обучение, а 45.8% са неутрални (стр. 130-131)? Това показва, че значителна част се колебаят и смятат, че нямат нужда от професионално развитие.

Коментарът ми е свързан с представянето на дизайна на изследването. Бих препоръчала при публикуването на дисертацията да се добави периода на провеждане на изследването.

Оценявайки високо приносите на Константина Балала и отчитайки актуалността на дисертационния труд и значимостта на представените в него резултати, ще си позволя да очертая няколко насоки за обогатяването на анализите на социалния престиж на учителите. Това са насоки, които ако докторантката сметне за релевантни, може да използва в бъдещите си проучвания по темата.

Бих препоръчала на докторантката да продължи и задълбочи изследването на взаимовръзките между отделните понятия, използвани в дисертацията. Както отбелязва и Константина Балала на стр. 168, „[п]рестижът на учителя е многопластов и сложен феномен, който се влияе от множество фактори“. В този смисъл, използването на 24 отделни таблични въпроса с Ликертова скала позволява да се отчетат различните измерения на учителския престиж. Бих насърчила докторантката в бъдещите си изследвания да доразвие това разбиране чрез разработване на композитен индекс на тази база и тестване на неговата валидност и надеждност. Освен това, в контекста на нарастващата мобилност на учителите би могло да се включи като фактор участието в програми за мобилност, а също освен демографски характеристики, да се включат и институционални характеристики на училището, в което преподават.

Заклучение

Като вземам предвид несъмнените научни постижения на докторантката, важността на изследвания проблем и обстойното му представяне в дисертацията, изразявам своята категорична положителна оценка и препоръчвам на уважаемото научно жури да гласува единодушно за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Социология“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки на Константина Йоаннис Балала.

18.11.2025 г.

София

Подпис:

доц. д-р Петя Илиева-Тричкова

OPINION

from Assoc. Prof. Dr. Petya Ilieva-Trichkova, Institute of Philosophy and Sociology, BAS
concerning the PhD dissertation of Konstantina Ioannis Balala,
titled “The Social Prestige of Teachers in Greek Education”
submitted for the award of the educational and scientific degree of “Doctor” in the
doctoral program “Sociology”, professional field 3.1. Sociology, Anthropology and
Culture Sciences, area of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences

By order of the Rector of the South-West University “Neofit Rilski” - Blagoevgrad No. 2696 of 29.10.2025) regarding the defense of a dissertation for the award of the educational and scientific degree “doctor” in the doctoral program “Sociology” in the professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Culture Sciences, area of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences of Konstantina Ioannis Balala, a doctoral student in an independent form of study in the Department of Sociology, I am appointed as a member of the scientific jury.

General characteristics and relevance of the PhD thesis

Today we live in an era of intense digitalisation and technological innovation, which bring both benefits and challenges. Rapid changes in technology, economy and culture require education that goes beyond traditional models and offers a dynamic environment for developing critical thinking, creativity, teamwork and lifelong learning skills. In this process, teachers play a key role, helping to guide and manage the effects of these changes and contributing to the more effective formation of cognitive and/or non-cognitive skills in students.

Against this background, the significance and relevance of the dissertation work presented for defense by Konstantina Balala on the topic: “The Social Prestige of teachers in Greek Education” stand out clearly and do not require additional argumentation. It foregrounds the question of the professional and scientific identity of the teacher, as well as the factors that strengthen or undermine their prestige in the contemporary context. A better

understanding of these processes is important both for improving the image of the teaching profession and for supporting educational reforms and improving the quality of education.

The importance of teachers and the need to increase the attractiveness of the teaching profession are also being recognised and brought to the forefront at the European level. For example, in its Communication of 05.03.2025, the European Commission presented its new initiative “The Union of Skills”, which is essentially a plan to improve the quality of education, training and lifelong learning. The focus is on the need to make the teaching profession more attractive, to expand career opportunities and to address talent shortages, especially in the fields of science, technology, engineering and mathematics. The importance of retaining talent and ensuring that teachers are better equipped to deal with low achievement and technological change and the challenges associated with artificial intelligence is also highlighted.

The dissertation addresses a real problem, namely, the erosion of the social prestige of teachers in Greece and the need to rethink their professional and scientific identity in contemporary conditions.

The subject of the study is the social prestige of teachers in the Greek educational system, and more specifically, the study aims to examine the elements that constitute the professional and scientific identity of teachers and how these elements interact with perceptions of social prestige.

The main thesis of the dissertation is that the prestige of the teaching profession in Greece is undergoing a profound redefinition. The traditional authority of teachers is weakening due to social and economic changes and new educational practices, but they still retain recognition for the important pedagogical and societal role they fulfill. Despite declining public respect and limited material incentives, teachers continue to derive prestige from their contribution to knowledge, development and support of students.

The analysis is spread over 230 pages in an introduction, three chapters and a conclusion and is visualised in 52 tables and 52 graphs. The literature used is extremely extensive, and the appendix presents the research tools used - both for the in-depth interviews with parents and for the quantitative non-representative survey among teachers.

Scientific and applied contributions of the dissertation

Konstantina Balala has formulated six well-argued contributions to her dissertation. The dissertation offers a comprehensive theoretical and empirical study of the social prestige of teachers in the Greek education system, developing a new conceptual and methodological framework and providing an in-depth analysis of their professional identity, public attitudes and the factors determining their authority.

As an undeniable strength of the dissertation, I would highlight the chosen mixed-methods research approach. The dissertation is based both on data collected through in-depth interviews and on data from a quantitative survey among teachers, with the limitations of each method also clearly acknowledged. This allows for a much more in-depth and nuanced analysis of the topic.

The dissertation stands out for its valuable empirical material on which the analysis is based. The study conducted by the author with a structured questionnaire among teachers from Greece collects specific measurable data, offering reliable information on the perceptions and experiences of Greek teachers in four key dimensions - professional identity, scientific identity, social status and demographic characteristics. The combination of the quantitative survey among teachers with in-depth interviews with parents allows to highlight public attitudes and to systematise the professional self-assessments of teachers.

The clarification of the relationship between teacher training and public perception is also of contributory significance. The thematic analysis of the interviews with parents shows that, according to most of them, continuous professional development is key to public respect for teachers (p. 174). Some parents emphasise that society values well-prepared educators, while others believe that there is a misconception that teachers stop learning after university. The overall message is the clear need for ongoing training to strengthen the professional image of teachers.

In this context, an extremely positive finding from the quantitative study is the prevailing proactive attitude toward lifelong learning among teachers. The data show that 85.4% agree or strongly agree that they have actively sought opportunities to improve their teaching skills through professional development (pp. 120-121). This indicates that the

professional identity of teachers in Greece is strongly characterised by a commitment to lifelong learning.

The results of the study provide a solid basis for formulating recommendations aimed at enhancing the social prestige of the teaching profession. Among these, the need to improve teachers' financial remuneration and working conditions stands out, as this would help increase their prestige and attract and retain talented professionals in the field. Additionally, it is important for teachers to feel that their work is valued by society. In this regard, public recognition of the teaching profession can be strengthened through targeted information and communication campaigns that highlight the importance of education and the valuable contribution of teachers.

An important practical contribution is the development of the sociological questionnaire and guidelines used to collect extensive empirical data on the social identity and social prestige of Greek teachers. These instruments can be adapted and applied in other academic studies.

The doctoral candidate has four publications - two in international and two in Bulgarian publications, which demonstrate her developed skills in scientific analysis and synthesis.

The long abstract is prepared in accordance with the requirements and accurately reflects the content of the dissertation. It presents both the methodological approach -a mixed method combining analysis of a non-representative quantitative survey among teachers, mainly through descriptive statistics, and a thematic content analysis of the in-depth interviews with parents - as well as the main results of the analysis.

Critical remarks, recommendations, and questions

I have no critical remarks on the content of the dissertation. It shows the high literary awareness of Konstantina Balala on the topic of the dissertation.

I would like to ask a question and make a comment-recommendation, which should not be perceived as criticism, but as guidelines for future research.

My question concerns the extent to which the different types of identity among teachers - such as professional and scientific - overlap or complement one another, as well as the indicators used to measure them. How can it be explained that, regarding one of the questions on professional identity, 85.4% of teachers agreed or strongly agreed that they actively sought opportunities to improve their teaching skills through professional development (pp. 120–121), while in a question from the scientific identity section, only 21.7% agreed or strongly agreed that they constantly need training, and 45.8% were neutral (pp. 130–131)? This suggests that a significant proportion hesitate or believe they do not need professional development.

My comment concerns the presentation of the research design. I would recommend that, when the dissertation is published, the period during which the research was conducted be added.

In acknowledging the significant contributions of the doctoral candidate and recognising both the relevance of the dissertation and the importance of its findings, I would also like to outline several suggestions for further enriching the analysis of teacher prestige. These are recommendations that the doctoral candidate may choose to use in her future research if she finds them relevant.

I would recommend that the doctoral candidate continue and deepen the examination of the interrelations between the concepts used in the dissertation. As Konstantina Balala also notes on p. 168, “[t]eacher prestige is a multidimensional and complex issue that is influenced by many factors.” In this sense, the use of 24 separate Likert-scale questions makes it possible to capture the different dimensions of teacher prestige. I would encourage the doctoral candidate, in her future research, to further develop this understanding by constructing a composite index on this basis and testing its validity and reliability. In addition, given the growing mobility of teachers, participation in mobility programs could be included as a factor, and alongside demographic characteristics of the teacher. Including institutional characteristics of the schools in which teachers work should also be considered.

Conclusion

Taking into account the doctoral student's undoubted scientific achievements, the importance of the research problem and its comprehensive presentation in the dissertation, I express my unequivocal positive assessment and recommend that the distinguished scientific jury to vote unanimously to award the educational and scientific degree of “Doctor” in the doctoral program “Sociology,” professional field 3.1. Sociology, Anthropology, and Culture Sciences, area of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences to Konstantina Ioannis Balala.

18.11.2025

Sofia

Signature:

Assoc. Prof. Dr. Petya Ilieva-Trichkova